

Strategii inteligente pentru tranziția regiunilor intensiv carbonifere*

Proiect nr: 836819

“Tranziția justă de la cărbune” - Idei, proiecte și surse de finanțare în Valea Jiului

Regiunea Vest (RO42)

- eveniment hibrid (organizat atât în mediul virtual cât și fizic) -

Joi, 22 octombrie 2020 | Petroșani, ROMÂNIA

Organizatori

Partener academic

*) aici termenul carbonifer/e nu se referă la era geologică, ci la regiuni mono-industriale în care activitățile economice sunt bazate pe exploatarea, procesarea și valorificarea intensivă a cărbunilor

DE CE SĂ PARTICIPAȚI

- Organizarea acestui eveniment în Valea Jiului va facilita demararea procesului de tranziție energetică prin joncțiunea oportunităților de investiții / finanțare cu potențialii promotori / dezvoltatori de proiecte și cu ideile individuale de proiecte / investiții;
- Acest eveniment ar putea fi considerat un prim pas în dezvoltarea abilității, a capacității și sustenabilității administrației locale, a mediului de afaceri, a celui academic și a ONG-urilor;
- Ne dorim organizarea unui eveniment interactiv, care să permită participanților să adreseze întrebări și să contribuie la un dialog constructiv, motivând astfel actorii locali la acțiune și implicare asumată privind aspectele financiare și politicile tranziției energetice de la cărbune;
- Contextul necesar pentru implementarea mecanismului ITI în Valea Jiului (Investiții Teritoriale Integrate), inclusiv barierele locale și regionale, și nevoile va fi identificat și definit;
- Vor putea fi dezvoltate conexiuni utile cu experți / entități pentru a asigura asistența necesară acțiunilor inițiate de actorii locali, pentru a planifica și a consolida parteneriate strategice viitoare.

PROVOCĂRI

Vor fi abordate următoarele **subiecte cheie**:

- Proiecte / inițiative în curs de derulare în Valea Jiului;
- Nevoi, bariere și oportunități în Valea Jiului privind tehnologiile energetice durabile, mediul înconjurător curat și în siguranță, piața muncii și aspectele sociale;
- Politici și reglementări în domeniul energiei (atât energia electrică, cât și termică), cu accent pe potențialul resurselor din Valea Jiului și procesul de tranziție de la cărbune. Scheme de sprijin;
- Oportunități de finanțare - în curs și viitoare (perioada de programare 2021-2027); Fonduri garantate;
- Surse de finanțare UE, naționale și internaționale;
- Instrumente/mecanisme financiare (subvenții, împrumuturi, stimulente financiare etc.);
- Potențiale(i) investiții / investitori - Ce trebuie făcut, pentru ca Valea Jiului să fie pe agenda „InvestRomania”¹?

În **domenii de interes** precum:

- **Economie durabilă / neutră din punct de vedere emisii de carbon**
 - **tehnologii energetice durabile și eficiente și resurse verzi** (SRE – surse regenerabile de energie și energii alternative);
 - **infrastructură atractivă** pentru potențialii investitori (drumuri, utilități - apă/g. n./electricitate și căldură, digitalizare, turism);
 - **agricultură adecvată** pentru particularitățile zonei (ex. creșterea animalelor, arbuști cu fructe de pădure și plante medicinale / aromatice);
- **Mediul înconjurător în siguranță și curat** (fostele perimetre miniere)
 - **reabilitarea ecologică, recuperarea și redarea în circuitul economic a terenurilor degradate și clădirilor, cu schimbarea destinației acestora** (regenerare urbană și rurală orientată către turism recreativ/industrial/cultural, agricultură/viticultură, culturi energetice; centrale solare amplasate pe fostele terenuri miniere/pe haldele de steril minier);
- **Piața muncii și problemele sociale**
 - **repopularea** regiunii prin crearea de locuri de muncă durabile și dezvoltarea instrumentelor de sprijin pentru tineri;
 - încurajarea și susținerea **antreprenoriatului** și a micilor meșteșugari;
 - reconversia profesională a foștilor mineri prin sincronizarea **programelor de recalificare/ucenicie** cu noile investiții și cu sistemul de învățământ dual;
 - recâștigarea de către cetățeni a unui **nivel de trai decent** și a stabilității sociale.

¹InvestRomania este un organism guvernamental care promovează și facilitează investițiile străine în România <http://investromania.gov.ro/web/about-us/>

VORBITORI INVITAȚI ȘI MODERATORI. PUBLIC VIZAT

Vorbitori – Moderatori

- Reprezentanți ai Comisiei Europene și CRIT (Platforma regiunilor carbonifere în tranziție);
- Reprezentanți ai BERD și EUREC (Asociația Centrelor Europene de Cercetare a Energiilor Regenerabile);
- Politicieni / factori de decizie și Autorități naționale de reglementare: Ministerul Fondurilor Europene; Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri; Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrație; Administrația Fondului de Mediu;
- Punct național de contact pentru programele Orizont 2020, LIFE 2014-2020;
- Reprezentanți ai ONG GreenPeace România, Bankwatch România și Planeta Petrita;
- Reprezentanți ai administrației publice locale, semnatare ale Memorandumului de Înțelegere “Parteneriatul Văii Jiului pentru Tranziție Justă”, Consiliul Județean Hunedoara și ADR Vest;
- Reprezentanți PwC România - consultant MFE pentru “Strategia pentru tranziția de la cărbune în Valea Jiului”;
- Reprezentanți AISVJ și ISPE Proiectare și Consultanță, parteneri în cadrul proiectului TRACER.

Participanți

Părți interesate, actori de la nivel local și regional:

- Politicieni și instituții/organizații din sectorul public, ANRM – Agenția Națională pentru Resurse Minerale;
- Mediul de afaceri, asociații profesionale, administrația publică, IMM și afaceri individuale;
- Mediul academic și de cercetare;
- Societatea civilă, syndicate ONG;
- Cetățeni, lideri informali; și
- Reprezentanți mass-media.

AGENDA FINALĂ

Program	Sesiuni – subiecte cheie prezentate	Vorbitori - moderatori
09.30-10.00	<i>Înregistrarea participanților</i>	
Moderatori Sesiuni antemeridian	Marian Dobrin, ISPE Proiectare și Consultanță Greg Arrowsmith, EUREC, Belgia	
10.00-10.10	Deschiderea oficială	▪ Sorin Radu, Universitatea din Petroșani ▪ Ioan Dan Gheorghiu, ISPE Proiectare și Consultanță
10.10-10.30	Provocarea <i>“Top 10 nevoi, bariere și oportunități în Valea Jiului în domeniile: tehnologii energetice durabile, mediu, transformări sociale și piața muncii”</i> ▪ Stadiul actual al inițiativelor și proiectelor de regenerare arhitecturală post-minerit	▪ Tiberiu Iacob Ridzi, Primarul Municipiului Petroșani, semnatar al Memorandumului “Parteneriatul Văii Jiului pentru Tranziție Justă” ▪ Mihai Danciu, Asociația Planeta Petrita
10.30-11.35	Sesiunea I <i>“Prezentarea unor proiecte și inițiative din Valea Jiului și a Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă la nivelul Regiunii Vest (NUTS2)”</i> ▪ Strategia pentru tranziția de la cărbune în Valea Jiului, finanțată de Comisia Europeană prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale (EC-SRSS) ▪ Asistența pentru cele 6 UAT urbane din Valea Jiului, sprijin acordat de Comisia Europeană prin Secretariatul tehnic pentru asistență în regiunile în tranziție (START)	▪ Dinu Bumbăcea, PwC România ▪ Paul Baker, Ecorys, Belgia

	▪ Strategii inteligente pentru tranziția regiunilor intensiv carbonifere – proiectul TRACER, cofinanțat de Comisia Europeană prin programul Orizont 2020 ▪ Domenii de specializare inteligentă în Regiunea de Vest (RO42) ▪ Scenarii alternative de dezvoltare pentru viața după cărbune în Valea Jiului ▪ Proiecte de SRE (Surse Regenerabile de Energie) în regiunile cu utilizare intensivă a cărbunelui din România	▪ Marian Dobrin, ISPE Proiectare și Consultanță ▪ Sorin Maxim, ADR Vest ▪ Alexandru Mustață, Bankwatch România ▪ Vlad Cătuna, GreenPeace România
11.35-12.10	Sesiunea a II-a <i>“Politici și scheme de sprijin din domeniile energie și mediu adecvate pentru procesul de tranziție din Valea Jiului”</i> ▪ Strategii și planuri de acțiune aprobate ▪ Politici de sprijin (Eficiență energetică, SRE, cogenerare) ▪ Finanțări naționale – în derulare și viitoare	▪ Niculae Havrileț, Ministerul Economiei Energiei și Mediului de Afaceri ▪ Iuliana Camelia Corporan, Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației ▪ Ion Vasile, Administrația Fondului de Mediu
12.10-12.30	Sesiunea de întrebări și răspunsuri	
12.30-13.00	Pauză pentru o gustare	
Moderatori	Sabina Irimie, AISVJ	
Sesiuni postmeridian	Paul Baker, Ecorys	
13.00-14.15	Sesiunea a III-a <i>“Oportunități privind sursele de finanțare în curs și viitoare”</i> ▪ Perioada de programare a UE 2021-2027; FSI și mecanismul ITI (Investiții Teritoriale Integrate) pentru Valea Jiului Alte fonduri și instrumente financiare precum: ▪ Fondul de tranziție justă ▪ Fondul pentru modernizare și Invest EU ▪ Sprijin și abordări BERD pentru regiunile carbonifere în tranziție ▪ Fonduri europene CDI (ex. Green Deal, Orizont 2020, Orizont Europa, Programul LIFE) ▪ Grant-uri Norvegiene și SEE	▪ Adrian-Marius Mariciuc, Ministerul Fondurilor Europene ▪ Ctibor Kocman, EC – DG REGIO ▪ Nikolaos Koukouzas, CE – DG ENER, CRIT ▪ Greg Arrowsmith, EUREC ▪ Sumeet Manchanda, EBRD ▪ Iulia Mihail, H2020 NCP ▪ Marisanda Pîrîianu, Life 2014-2020 NCP
14.15-14.50	Sesiunea a IV-a <i>“Cum devenim o regiune atractivă pentru investiții?”</i> ▪ Povești de succes în atragerea fondurilor europene și a investitorilor de către administrațiile locale ▪ Perspective la nivel județean și regional pentru Valea Jiului	▪ Dan Lungu, Primăria Comunei Ciugud, județul Alba ▪ Sorin Maxim, ADR Vest ▪ Mircea Bobora, Consiliul Județean Hunedoara
14.50-15.10	Sesiunea de întrebări și răspunsuri	
15.10-15.30	Închiderea evenimentului <i>Concluzii și recomandări/etape viitoare</i>	ISPE Proiectare și Consultanță AISVJ – Asociația Institutul Social Valea Jiului

CONTEXTUL

În decembrie 2019, Comisia Europeană a lansat **Pactul Verde European**² „Green Deal”, noua strategie de creștere a Europei - COM (2019) 640 final. În acest scop, în conformitate cu **Foaia de parcurs**³, ca anexă la COM (2019) 640 final, în ianuarie 2020 CE va propune un „**Mecanism de Tranziție Justă**”, care include un „**Fond pentru Tranziția Justă**”. În broșura informativă se subliniază faptul că „Mecanismul de tranziție justă⁴ se va concentra asupra regiunilor și sectoarelor care sunt cel mai afectate de tranziție, deoarece acestea consumă intensiv combustibili fosili sau depind de procesele cu emisii de carbon”. Există încă dezbateri, la nivelul CE, legate de programele care vor furniza bugetul necesar acestui nou mecanism. Trebuie să se decidă dacă vor fi solicitate contribuții suplimentare din partea statelor membre sau CE va crea fondul folosind sumele pe care Consiliul European le-a luat în considerare în cadrul reuniunilor din decembrie de la Bruxelles. În plus, CE trebuie să ia o decizie sub umbrela cărui program, relevant pentru tranziție, trebuie să fie acest nou fond? FEDR, FSE sau FC? Componenta instrumentelor financiare din cadrul Mecanismului de tranziție justă va fi furnizată de Planul de investiții pentru Europa durabilă - SEIP, care este succesorul Fondului european Juncker pentru investiții strategice. Suma totală a investițiilor din sectorul privat pe care SEIP dorește să le subscrie este de 1 trilion €, din care 10% pentru proiectele Tranziției juste.

Suplimentar, conform COM (2019) 640 final „Propunerea Comisiei pentru un **instrument de dezvoltare a vecinătăților și cooperare internațională** prevede alocarea unei cote de 25% din bugetul său obiectivelor legate de climă”. De asemenea, „UE va pune accent pe sprijinirea vecinilor săi din imediata apropiere. Tranziția verde pentru Europa poate fi pe deplin eficientă numai dacă și vecinătatea imediată a UE ia măsuri eficiente. Se lucrează la o agendă verde pentru Balcanii de Vest. Comisia și Înalțul Reprezentant prevăd, de asemenea, o serie de parteneriate puternice de mediu, energie și climă cu vecinătatea sudică și în cadrul parteneriatului estic.”

Fondul pentru modernizare⁵ înființat în temeiul Directivei ETS revizuită va fi mai mult decât dublu comparativ cu dimensiunea preconizată inițial (aplicabilă pentru 10 state membre, inclusiv România). În noiembrie 2019, CE a anunțat că se ridică la 660 M EUA (certificate de emisii). La 25 € / EUA, ceea ce echivalează cu 17 miliarde EUR pentru perioada 2021-2030, putem estima că România⁶ va obține în jur de 3 - 4 miliarde EUR. România va lansa cererea de propuneri în 2021.

CE a propus, de asemenea, un program de finanțare în valoare de miliarde pentru perioada 2021-2030 (cu o sumă posibil disponibilă înainte de 2021) numit **Fondul de inovare ETS**⁷. Acesta va fi construit pe baza programului NER300, care a acordat 2,1 miliarde EUR pentru 38 de proiecte cu energii regenerabile inovatoare și un proiect CCS și va include în plus măsuri pentru decarbonizarea producției industriale.

În România, pentru **următoarea perioadă de programare 2021-2027**, se preconizează implementarea programelor de finanțare la nivel regional, cu accent pe abordarea teritorială. În special pentru microregiunea Văii Jiului, unde sunt propuse a fi utilizate mecanismele financiare ITI (**Investiții teritoriale integrate**) și CLLD (Dezvoltare locală condusă de comunitate), pe baza strategiilor de dezvoltare integrată locală / regională.

În ceea ce privește documentele de referință și inițiativele strategice care vizează microregiunea în tranziție Valea Jiului, care sunt în curs de dezvoltare, urmând a fi sincronizate pentru complementaritatea lor, evitând astfel suprapunerile, subliniem următoarele:

- „Strategia pentru tranziția de la cărbune în Valea Jiului” elaborată cu sprijinul financiar și tehnic al CE, prin SRSS (Serviciul de sprijin pentru reforma structurală din cadrul Comisiei Europene), sub coordonarea Ministerului Fondurilor Europene⁸;
- Servicii de asistență ale CE accesate în 2019 de toți cei 6 primari din Valea Jiului prin intermediul START (Asistența tehnică a secretariatului pentru regiuni în tranziție);
- „Strategia și foaia de parcurs pentru CDI în Valea Jiului” pentru o tranziție inteligentă către un viitor energetic durabil pe termen mediu și lung 2030/2050, pregătite în cadrul proiectului TRACER finanțat prin programul european de cercetare Orizont 2020.

²Pactul Verde European, COM (2019) 640 final https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro

³Foaia de parcurs a Pactului Verde European https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication-annex-roadmap_en.pdf#page=4

⁴Mecanismul Tranziției Juste https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/fs_19_6716

⁵Fondul pentru modernizare https://ec.europa.eu/clima/news/five-beneficiary-member-states-opt-transfer-additional-allowances-modernisation-fund_en

⁶https://energypost.eu/wp-content/uploads/2019/07/28_June_PGE_event_MF.pdf#page=6

⁷<http://ner400.com/>

⁸<http://mfe.gov.ro/mfe-a-gazduit-astazi-conferinta-de-lansare-a-proiectului-strategie-pentru-tranziția-de-la-carbune-in-valea-jiului-privind-perioada-2021-2027/>

Proiectul TRACER - Strategii inteligente pentru tranziția regiunilor intensiv carbonifere (www.tracer-h2020.eu) a fost lansat în luna mai 2019 în Finsterwalde (Germania), unde a avut loc ședința de lansare, organizată de către coordonatorul de proiect - WIP Renewable Energies, Germania. Proiectul TRACER finanțat prin programul Orizont 2020 (2019-2022) își propune să sprijine 9 (nouă) regiuni intensiv carbonifere, aflate în etape diferite ale procesului de tranziție din punct de vedere energetic, în vederea elaborării sau actualizării Strategiilor regionale de cercetare - inovare (C&I) și realizării schimbului de experiență, pentru a facilita tranziția către sisteme energetice durabile. Aceste Strategii vor fi elaborate luând în considerare abordarea de tipul S3 (Smart Specialisation Strategy) – Strategia de specializare inteligentă a UE. În fiecare regiune, inclusiv în Valea Jiului, Regiunea Vest (RO42), se va organiza un eveniment de dezvoltare a capacității instituționale cu scopul informării actorilor locali, precum politicienii, factorii de decizie, personalul din administrațiile locale, IMM și industria despre viitoarele surse de finanțare disponibile.

DETALII TEHNICE

Venue

Petroșani este una din municipalitățile Văii Jiului, micro-regiune care include 3 municipalități, 3 orașe și 14 localități subordonate. Micro-regiunea cu utilizare intensivă a cărbunului – Valea Jiului face parte din regiunea Vest (NUTS2 - RO42), situată în extrema de vest a României și învecinată cu granițele Republicii Serbia și Ungariei. Valea Jiului mai este denumită și bazinul carbonifer Petroșani, fiind poarta de intrare către Parcul Național Retezat, înconjurat de Munții Parâng și Retezat și traversat de râul Jiu. Suprafața totală (Săgeată, 2010) a micro-regiunii Valea Jiului este estimată la 1.033 km², reprezentând 3,2% din suprafața regiunii Vest (INS, n.d.) de 32.042 km² (13,4% din suprafața României).

© Planeta Petriila

Ne dorim, ca în actualul context pandemic, evenimentul să fie organizat, atât online, cât și live, întâlnirea fizică fiind găzduită de Aula Universității din Petroșani, str. Universității 20, 332006 Petroșani, județul Hunedoara, România. Coordonate GPS: 45°25'11.5"N 23°22'35.3"E

Limba oficială a evenimentului

Limba română, traducerea din și în limba engleză fiind asigurată.

NOTE

PARTICIPAREA ESTE GRATUITĂ, ÎNSĂ LOCURILE ÎN SALĂ SUNT LIMITATE ÎN CONFORMITATE CU STAREA DE ALERTĂ GENERATĂ DE PANDEMIA COVID-19 REGLEMENTATĂ PRIN HG nr. 856/14.10.2020, Anexa 3 - art.1, al. (14)

www.tracer-h2020.eu

Contact

ISPE PROIECTARE ȘI CONSULTANȚĂ
Gloria Popescu, Tel: 0722 319 581
Email: gloria.popescu@ispe.ro
www.ispe.ro

AISVJ – Asociația Institutul Social Valea Jiului
Sabina Irimie, Tel: 0723 718 829
Email: sabina.irimie@gmail.com
www.institutulsocialvj.ro

Acest proiect a primit finanțare din partea Uniunii Europene prin Programul Orizont 2020 pentru cercetare și inovare – acord de grant nr 836819. Conținutul acestui material revine ca responsabilitate doar autorilor.